НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
(протокол №10 від 29 серпня 2025 р.)
Голова Науково-методичної ради

_____ Оксана ШИНКАРУК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ПЕДІАТРІЇ

статус навчальної дисципліни: вибіркова
код вибіркової навчальної дисципліни в Загальноуніверситетському каталозі вибіркових навчальних дисциплін: ВД390
мова навчання: українська

Київ – 2025

РОЗРОБНИКИ:

Ірина ЖАРОВА, професор кафедри терапії та реабілітації, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
izharova@uni-sport.edu.ua
Світлана ГАВРЕЛЮК, доцент кафедри терапії та реабілітації, кандидат медичних наук, доцент,
shavreliuk@uni-sport.edu.ua
Євген ВАСИЛЕНКО, доцент кафедри терапії та реабілітації, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
yevovasylenko@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою терапії та реабілітації
(засідання кафедри, протокол №26 від 27.08.2025 р.)

Завідувач кафедри _____ доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Олена ЛАЗАРЄВА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор
з науково-педагогічної роботи _____ Ольга БОРИСОВА

Начальник
навчально-методичного відділу _____ Ольга Д`ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти _____ Сергій ПОПОВИЧ

Завідувач відділу
докторантури, аспірантури_____ Вікторія МАРИНИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування здатності до реалізації індивідуальних програм/алгоритмів фізичної терапії з метою покращення функціональних та рухових можливостей, здоров'я, адаптації до оточуючих умов у педіатрічних пацієнтів/клієнтів із складною прогресуючою та мультисистемною патологією. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Основні теми: моторний розвиток і контроль, педіатрична онкологія, спортивні травми у дітей. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at developing the ability to implement individual physical therapy programs/algorithms to improve functional and motor capabilities, health, and adaptation to environmental conditions in pediatric patients/clients with complex progressive and multisystem pathology. The scope of the discipline is 3 ECTS credits. Main topics: motor development and control, pediatric oncology, sports injuries in children. The final assessment is formed taking into account the results of current control and assessment.

Мета навчальної дисципліни – формування здатності до реалізації індивідуальних програм/алгоритмів фізичної терапії з метою покращення функціональних та рухових можливостей, здоров'я, адаптації до оточуючих умов у педіатрічних пацієнтів/клієнтів із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	4	0	20	0	66	90
Заочна	2		6		82	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Нормальна анатомія людини», «Загальна фізіологія людини та патологічна», «Вікова фізіологія», «Фізіологія рухової активності», «Біомеханіка та клінічна кінезіологія»

на другому (магістерському) рівні вищої освіти: «Професійно-орієнтована іноземна мова», «Методи обстеження у фізичній терапії», «КРМ в педіатрії», «Фізична терапія у нейрореабілітації».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	л	п	ср	усього	л	п	ср
Тема 1. Психомоторний розвиток дітей в залежності від віку.	10	2	2	6	10	2	-	8
Тема 2. Больовий синдром у дітей.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 3. Фізична терапія дітей з опіками.	10		2	8	10	-	2	8
Тема 4. Фізична терапія при бульозному епідермолізі.	10		2	8	10	-	2	8
Тема 5. Фізична терапія в педіатричній онкології.	10		2	8	10	-	-	10
Тема 6. Фізична терапія при муковісцедозі.	8		2	6	8	-	-	8
Тема 7. Фізична терапія при множинному вродженому артрогрипозі.	8		2	6	8	-	2	6
Тема 8. Ожиріння у дітей, роль фізичної терапії.	8		2	6	8	-	-	8
Тема 9. Фізична терапія при спортивних травмах у дітей і підлітків.	8		2	6	8	-	-	8
Тема 10. Фізична терапія дітей з множинними вадами розвитку.	8		2	6	8	-	-	8
Всього годин:	90	4	20	66	90	2	8	82

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Психомоторний розвиток дітей в залежності від віку.

Нормальний психомоторний розвиток дітей в залежності від віку. Методи оцінки та тестування психомоторного розвитку дітей в залежності від віку. Моторне навчання.

Тема 2. Больовий синдром у дітей.

Біль у дітей в залежності від віку і стану. Оцінка болю, основні шкали оцінки болю, що застосовуються в педіатричній практиці. Методи впливу на біль у дітей.

Тема 3. Фізична терапія дітей з опіками.

Термічна травма у дітей: етіологія, епідеміологія, класифікація**,** клініка. Планування фізичної терапії в залежності від медичного та хірургічного втручання.

Тема 4. Фізична терапія при бульозному епідермолізі.

Бульозний епідермоліз: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.

Тема 5. Фізична терапія в педіатричній онкології.

Загальні типи онкологічних захворювань в педіатрії. Фактори медичного втручання, що впливають на фізичну терапію. Планування фізіотерапевтичного втручання.

Тема 6. Фізична терапія при муковісцедозі.

Муковісцедоз: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.

Тема 7. Фізична терапія при множинному вродженому артрогрипозі.

Вроджений артрогрипоз, визначення, етіологія, епідеміологія, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.

Тема 8. Ожиріння у дітей, роль фізичної терапії.

Ожиріння у дітей: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.

Тема 9. Фізична терапія при спортивних травмах у дітей і підлітків.

Особливості травмування в залежності від віку та спорту. Фактори ризику. Фізіотерапевтичне обстеження. Планування фізичної терапії в залежності від медичного та хірургічного втручання.

Тема 10. Фізична терапія дітей з множинними вадами розвитку.

Множинні порушення розвитку у дітей. Особливості оцінки, стратегії втручання. Принципи планування програми фізичної терапії.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми навчальної дисципліни	Номер за порядком і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Психомоторний розвиток дітей в залежності від віку.	1. Нормальний психомоторний розвиток дітей в залежності від віку. Методи оцінки та тестування психомоторного розвитку дітей в залежності від віку. Моторне навчання.	2	-
Тема 2. Больовий синдром у дітей.	2. Біль у дітей в залежності від віку і стану. Оцінка болю, основні шкали оцінки болю, що застосовуються в педіатричній практиці. Методи впливу на біль	2	2

	у дітей.		
Тема 3. Фізична терапія дітей з опіками.	3. Термічна травма у дітей: етіологія, епідеміологія, класифікація**,** клініка. Планування фізичної терапії в залежності від медичного та хірургічного втручання.	2	2
Тема 4. Фізична терапія при бульозному епідермолізі.	4. Бульозний епідермоліз: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	2	-
Тема 5. Фізична терапія в педіатричній онкології.	5. Загальні типи онкологічних захворювань в педіатрії. Фактори медичного втручання, що впливають на фізичну терапію. Планування фізіотерапевтичного втручання.	2	-
Тема 6. Фізична терапія при муковісцедозі.	6. Муковісцедоз: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	2	-
Тема 7. Фізична терапія при множинному вродженому артрогрипозі.	7. Вроджений артрогрипоз, визначення, етіологія, епідеміологія, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	2	2
Тема 8. Ожиріння у дітей, роль фізичної терапії.	8. Ожиріння у дітей: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	2	-
Тема 9. Фізична терапія при спортивних травмах у дітей і підлітків.	9. Особливості травмування в залежності від віку та спорту. Фактори ризику. Фізіотерапевтичне обстеження. Планування фізичної терапії в залежності від медичного та хірургічного втручання.	2	-
Тема 10. Фізична терапія дітей з множинними	10. Множинні порушення розвитку у дітей. Особливості оцінки, стратегії втручання.	2	-

вадами розвитку.	Принципи планування програми фізичної терапії.		
	Всього годин:	20	6

Завдання для самостійної роботи здобувачів

Номер і назва теми навчальної дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Психомоторний розвиток дітей в залежності від віку.	1. Шкали для оцінки та тестування психомоторного розвитку дітей в залежності від віку. Пройти курси: https://members.physio-pedia.com/learn/paediatric-physiotherapy-programme-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/advanced-gross-motor-skills-in-children-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/early-development-of-walking-and-other-locomotor-tasks-promopage/	6	8
Тема 2. Больовий синдром у дітей.	2. Основні шкали оцінки болю шкали, що застосовуються в педіатричній практиці. Менеджмент болю у дітей. http://surl.li/vqmrtp Пройти курси: https://members.physio-pedia.com/learn/holistic-management-of-pain-in-children-programme-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/understanding-chronic-pain-and-health-challenges-in-children-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/pain-education-	6	10

	for-the-child-and-parent-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/general-assessment-considerations-for-children-with-pain-promopage/		
Тема 3. Фізична терапія дітей з опіками.	3. Рубці, строки формування, гіпертрофія та контрактура. Функціональна оцінка. Реабілітація при термічних травмах у дітей. Пройти курси: https://members.physio-pedia.com/learn/advanced-dressing-selection-for-burn-wound-injuries-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/management-of-burn-wounds-programme-promopage/	8	8
Тема 4. Фізична терапія при бульозному епідермолізі.	4. Особливості моторного розвитку дітей з бульозним епідермолізом. Реабілітація кисті. http://surl.li/tpyyze https://handinhandukraine.org.uk/ Розглянути кейси: http://surl.li/raogcz http://surl.li/hhdomz	8	8
Тема 5. Фізична терапія в педіатричній онкології.	5. Загальні типи онкологічних захворювань в педіатрії. Фактори медичного втручання, що впливають на фізичну терапію. Принципи реабілітації в педіатричній онкології. http://surl.li/qybhid http://surl.li/bepulq http://surl.li/vooruq	8	10
Тема 6. Фізична терапія при муковісцедозі.	6. Моторний розвиток дітей з муковісцедозом. Респіраторна реабілітація при муковісцедозі. http://surl.li/xcpxrq http://surl.li/exqipn Пройти курс:	6	8

	https://members.physio-pedia.com/learn/introduction-to-telehealth-and-paediatrics-promopage/		
Тема 7. Фізична терапія при множинному вродженому артрогрипозі.	7. Моторний розвиток дітей з вродженим артрогрипозом. Принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини. http://surl.li/ovetmj Пройти курс: https://members.physio-pedia.com/learn/down-syndrome-duchenne-muscular-dystrophy-osteogenesis-imperfecta-and-arthrogryposis-promopage/	6	6
Тема 8. Ожиріння у дітей, роль фізичної терапії.	8. Моторний розвиток дітей з ожирінням. Принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини. http://surl.li/axaggd http://surl.li/ksxgmd Пройти курс: https://members.physio-pedia.com/learn/exploring-metabolic-syndrome-in-rheumatic-and-musculoskeletal-diseases-webinar-promopage/	6	8
Тема 9. Фізична терапія при спортивних травмах у дітей і підлітків.	9. Особливості травмування в залежності від віку та спорту. Планування фізичної терапії в залежності від травми. Пройти курси: https://members.physio-pedia.com/learn/paediatric-limping-gait-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/concussion-programme-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/introduction-to-concussion-promopage/	6	8
Тема 10. Фізична терапія дітей з множинними вадами	10. Вплив фізичної терапії на просторову орієнтацію, сенсорну інтеграцію,	6	8

розвитку.	розширення функціональних можливостей дитини. Пройти курс: https://members.physio-pedia.com/learn/cerebral-visual-impairment-and-cerebral-palsy-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/rebound-therapy-promopage/ https://members.physio-pedia.com/learn/family-centred-intervention-and-early-diagnosis-promopage/		
	Всього годин	66	82

Очікувані результати навчання з навчальної дисципліни: застосування теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, які дозволять критично оцінювати наукову інформацію при організації науково-доказової та/або практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії, раціонально і ефективно використовувати світовий практичний досвід для вирішення клінічних, наукових та освітніх завдань у своїй професійній галузі завдяки:

знанням: сучасних стратегій фізичної терапії; клініко-фізіологічних обґрунтувань та організаційно-методичних особливостей методик відновлення функціональних та рухових порушень; сучасних тенденцій здоров'яформуючих то здоров'язміцнюючих технологій; основ та особливостей застосування різних методик фізичної терапії, ерготерапії з метою покращення функціональних та рухових можливостей, здоров'я, адаптації до оточуючих умов у пацієнтів/клієнтів різного віку із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.

умінням: працювати з конкретними фізіотерапевтичними методиками; застосовувати запропоновані методики у процесі фізичної терапії, ерготерапії; оцінювати та уміти контролювати фізіотерапевтичний процес.

Порядок оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни:

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на лекційних, практичних заняттях, за виконання зазначених програмою індивідуальних завдань та робіт, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти. Використовуються такі засоби оцінювання під час заняття та розподіл балів, які може отримати здобувач за тему:

Засоби оцінювання результатів навчання та розподіл балів з дисципліни:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання під час заняття	Кількість балів за види робіт та загальна кількість балів за тему заняття
1. Нормальний психомоторний розвиток дітей в залежності від віку. Методи оцінки та тестування психомоторного розвитку дітей в залежності від віку. Моторне навчання.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10
2. Біль у дітей в залежності від віку і стану. Оцінка болю, основні шкали оцінки болю, що застосовуються в педіатричній практиці. Методи впливу на біль у дітей.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10
3. Термічна травма у дітей: етіологія, епідеміологія, класифікація**,** клініка. Планування фізичної терапії в залежності від медичного та хірургічного втручання.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10
4. Бульозний епідермоліз: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10	10

	Презентація кейсу 5	
5. Загальні типи онкологічних захворювань в педіатрії. Фактори медичного втручання, що впливають на фізичну терапію. Планування фізіотерапевтичного втручання.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5	10
6. Муковісцедоз: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10
7. Вроджений артрогрипоз, визначення, етіологія, епідеміологія, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10
8. Ожиріння у дітей: визначення, етіологія, епідеміологія, класифікація, клініка, принципи фізичної терапії в різні вікові періоди розвитку дитини.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10
9. Особливості травмування в залежності від віку та спорту. Фактори ризику. Фізіотерапевтичне обстеження. Планування фізичної терапії в залежності від медичного та хірургічного втручання.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10

10. Множинні порушення розвитку у дітей. Особливості оцінки, стратегії втручання. Принципи планування програми фізичної терапії.	Експрес-контроль або усне опитування 10 Есе 10 Презентація 10 Презентація кейсу 5 Сертифікат неформальної освіти 1бал=1година	10
	Всього:	100

Перед початком заняття науково-педагогічний працівник відповідно до силабусу навчальної дисципліни ознайомлює здобувачів вищої освіти із засобами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 35 балів, до семестрового контролю не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення навчальної дисципліни.

Залік проводиться у порядку, визначеним Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті фізичного виховання та спорту України (нова редакція).

Рекомендовані основні та додаткові інформаційні ресурси:

Основні:

1. Palisano RJ, Orlin MN, Schreiber J. Campbell’s physical therapy for children, sixth edition. St. Louis, MO: Elsevier. 2023. 1051 p.

2. Alexander MA, Matthews DJ, Murphy KP, Molnar GE. Pediatric rehabilitation: principles and practice, fifth edition. New York: Demos Medical. 2015. 638 p.

3. Курдюмова Н.О., Поліщук Т.Г. Педіатрія: практичні навички: навчально-методичний посібник. К.: ВСВ «Медиціна». 2023. 328 с.

Додаткові:

1. Дитяча пульмонологія: навчальний посібник за ред. проф. Цимбалістої О.Л. К.: ВСВ «Медиціна». 2021. 624 с.

2. Aristizabal P, Winestone LE, Umaretiya P, Bona K. Disparities in pediatric oncology: the 21st century opportunity to improve outcomes for children and adolescents with cancer. Am Soc Clin Oncol Educ book Am Soc Clin Oncol Annu Meet. 2021;41:e315–e326 https://doi.org/10.1200/EDBK_320499. PMID: 34061564

3. Bell SC, Mall MA, Gutierrez H, et al. The future of cystic fibrosis care: a global perspective. Lancet Respir Med. 2020;8(1):65–124 https://doi.org/10.1016/S2213-2600(19)30337-6. PMID: 31570318

4. Centers for Disease Control and Prevention. How much physical activity do children need? http://www.cdc.gov/physicalactivity/basics/children/. Accessed December 04, 2022.

5. Chevaillier J. Autogenic drainage. Physiotherapy for People with Cystic Fibrosis: From Infant to Adult 7th ed. International Physiotherapy Group for Cystic Fibrosis 2019;8.

6. Christen S, Roser K, Mulder RL, et al. Recommendations for the surveillance of cancer-related fatigue in childhood, adolescent, and young adult cancer survivors: a report from the international late effects of childhood cancer guideline harmonization group. J Cancer Surviv. 2020;14(6):923–938 https://doi.org/10.1007/s11764-020-00904-9. PMID: 32839902

7. Clarkson HM. Musculoskeletal Assessment, International Edition: Joint Range of Motion, Muscle Testing, and Function Lippincott Williams & Wilkins https://uni-sport.edu.ua/node/2509

8. http://www.nbuv.dov.ua/

9. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/

10. https://pedro.org.au/

11. https://www.physio-pedia.com/home/

12. https://physrehab.org.ua/uk/news/30-04-2021/

13. http://studentam.net

14. https://handinhandukraine.org.uk/